

ความเห็นส่วนตัว

ของ นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๖๒

เรื่องพิจารณาที่ ๒๗/๒๕๖๒

วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) หรือไม่ และนับแต่เมื่อใด

ความเห็น

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายวัน เตชะเจริญสุข ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) หรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความเป็นสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) เป็นบทบัญญัติว่าด้วยบุคคลผู้มีลักษณะที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในกรณีต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ศาลจังหวัดขอนแก่นมีคำพิพากษาในคดีหมายเลขดำที่ อ ๙๒๙/๒๕๖๑ คดีหมายเลขแดงที่ อ ๙๗๖/๒๕๖๒ พิพากษาว่าผู้ถูกร้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ (๔) ประกอบมาตรา ๘๔ ลงโทษประหารชีวิต และให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ๓๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่นางลำดวน โคตรทุม โจทก์ร่วม ค่าฤชาธรรมเนียมในส่วนคดีแพ่งให้เป็นพับ และศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มีคำสั่งคำร้องที่ ๖๔๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ ไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวระหว่างอุทธรณ์ ศาลจังหวัดขอนแก่นจึงออกหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกาที่ ๖๐๕/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ ให้จำคุกผู้ถูกร้องไว้ระหว่างอุทธรณ์ฎีกานับตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

โดยที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลเป็นเหตุให้ความเป็นสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง ดังนั้น เมื่อศาลจังหวัดขอนแก่นมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกร้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ (๔) ประกอบมาตรา ๘๔ ลงโทษประหารชีวิต ซึ่งเป็นโทษอาญาที่ร้ายแรงยิ่งกว่าโทษจำคุก และถึงแม้ว่าหากต่อมาผู้ถูกร้องจะได้รับการลดมาตราส่วนโทษหรือลดโทษที่จะลงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๒ ก็ยังคงได้รับโทษจำคุก กล่าวคือ ถ้าจะลดหนึ่งในสาม ให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต และถ้าจะลดกึ่งหนึ่ง ให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษจำคุกตั้งแต่ยี่สิบห้าปีถึงห้าสิบปีอยู่ดี จึงเห็นได้ว่าโทษจำคุกเป็นโทษลำดับรองจากโทษประหารชีวิต การได้รับโทษประหารชีวิตย่อมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องมีความประพฤติและคุณสมบัติไม่เป็นการยอมรับและเชื่อถือของสาธารณชนที่จะเป็นผู้แทนราษฎรใช้อำนาจนิติบัญญัติแทนปวงชนชาวไทย อันเป็นเหตุที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) กำหนดให้ความเป็นสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลง

สำหรับข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า กรณีของผู้ถูกร้องอยู่ภายใต้บังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๓) ที่บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดสมาชิกภาพลงเมื่อต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ซึ่งจะสอดคล้องกับบทบัญญัติที่ว่าด้วยความคุ้มกันของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ ที่มุ่งหมายให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ปฏิบัติหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎรโดยไม่คำนึงถึงข้อหาหรืออัตราโทษเมื่อคดีของผู้ถูกร้องยังไม่ถึงที่สุด ผู้ถูกร้องจึงยังไม่สิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญบัญญัติเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยใช้ถ้อยคำแตกต่างกันเป็นหลายลักษณะ เช่น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) ใช้คำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล” รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๗) ใช้คำว่า “เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปีนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ ...” รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๙) ใช้คำว่า “...เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต” หรือ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๓) ใช้คำว่า “ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอกการลงโทษ ...” แสดงว่ารัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงได้ด้วยเหตุหลายประการตามบริบทของข้อเท็จจริงที่แตกต่างกัน เมื่อข้อเท็จจริงแห่งคดีนี้เป็นกรณีความผิดอาญาที่มีโทษร้ายแรงถึงประหารชีวิต การพิจารณาพยานหลักฐานตามวิธีพิจารณาความอาญาของศาลจึงต้องมีความละเอียดรอบคอบอย่างยิ่งอยู่แล้วประกอบกับตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) ซึ่งใช้คำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล” โดยไม่มีคำว่า “ถึงที่สุด” จึงต้องหมายความว่าสมาชิกภาพของ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลงเมื่อต้องคำพิพากษาให้จำคุกเท่านั้นโดยไม่ต้องรอให้คดีถึงที่สุดเสียก่อน กรณีจึงตกอยู่ภายใต้บังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๑ (๖) โดยไม่จำเป็นต้องรอให้คดีถึงที่สุดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๓) แต่อย่างใด

ส่วนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลงนับแต่เมื่อใดนั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง **ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่** แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง ดังนั้น เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย จึงถือว่าผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่ง นับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ คือ วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒

อนึ่ง เมื่อตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๐๒ วรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายใน ๔๕ วัน เห็นว่าการที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งว่างลงเมื่อสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ วรรคหนึ่ง หรือเมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๓ นั้น เป็นกรณีที่ทราบวันอันแน่นอน โดยในกรณีวันที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ รัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติให้มีการเลือกตั้งทั่วไปภายใน ๔๕ วัน นับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ หรือในกรณีที่มีการยุบสภา รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า ๔๕ วัน แต่ไม่เกิน ๖๐ วัน นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการยุบสภาใช้บังคับ แต่ในการพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากกรณีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในคดีนี้ ที่แม้จะให้ผลย้อนหลังไปจนถึงวันที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ก็ตาม ตามข้อเท็จจริงก็ไม่อาจทราบได้ว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยเมื่อใดหรือจะมีผลให้พ้นจากตำแหน่งหรือไม่ ระยะเวลา ๔๕ วัน ดังกล่าวจึงไม่อาจกำหนดได้ก่อนที่จะทราบผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ยิ่งหากเป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้เวลาพิจารณาวินิจฉัยนานกว่า ๔๕ วัน นับแต่วันที่สั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่แล้วถอยหลังไปจนถึงวันดังกล่าวก็จะทำให้การจัดการเลือกตั้งภายใน ๔๕ วัน นับแต่วันพ้นจากตำแหน่งย่อมจะเป็นไปไม่ได้เลย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเห็นว่าการพ้นจากตำแหน่งหรือสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องให้นับย้อนหลังไปตั้งแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ซึ่งเป็นไปตามข้อกฎหมาย ส่วนการดำเนินการจัดการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างภายใน ๔๕ วัน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๐๒ วรรคหนึ่ง จะนับแต่เมื่อใดนั้นต้องเป็นไปตามข้อเท็จจริง คือต้องนับตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยจึงจะสมเหตุผลและสอดคล้องเพื่อให้กฎหมายมีผลในทางที่ปฏิบัติได้ตามความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวกับการนั้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๘๘ (๖) นับแต่วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๘๒ วรรคสอง และเมื่อตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๐๒ วรรคหนึ่ง จึงให้ดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายใน ๔๕ วันนับตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ